

สรุปผลการอบรม
เรื่อง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.
ณ ห้องประชุม ๓ ชั้น ๒ อาคาร ๓ กระทรวงคมนาคม
ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ
โดยใช้รูปแบบการบรรยายด้วยระบบ Zoom Cloud Meeting

หัวข้อการบรรยาย

“แนวทางการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐”

วิทยากรบรรยายโดยนางภาวนา ฤกษ์ห่วย ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและวิเคราะห์สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) เรื่อง “แนวทางการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐” พร้อมยกตัวอย่างการจัดแสดงข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๗ และมาตรา ๙ แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ บนเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอิเล็กทรอนิกส์ของราชการ โดยมีข้อมูลและแนวทางการปฏิบัติงานที่ควรทราบ ดังนี้

๑. มาตรา ๔ “ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

“ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

๒. หลักการกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

๒.๑ สิทธิขั้นพื้นฐานในข้อมูลข่าวสาร

สิทธิได้รู้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก และ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร ฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นการทั่วไปตามที่กฎหมายกำหนดลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา และรวมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้

ประชาชนมีสิทธิรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีส่วนได้ส่วนเสียตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบด้วย

๒.๑.๑ มาตรา ๗ สิทธิต้องรู้ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยโดยวิธีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา มาตรา ๗ (๑) โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน (๒) สรุปอำนาจหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน (๓) สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ (๔) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบายหรือการตีความทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง (๕) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

๒.๑.๒ มาตรา ๘ สิทธิตรวจดูข้อมูลข่าวสารจากศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้โดยสะดวก

มาตรา ๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(๑) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว

(๒) นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษามาตรา ๗ (๔)

(๓) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ

(๔) คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน

(๕) สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงมาตรา ๗ วรรคสอง

(๖) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ

(๗) มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้ระบุรายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย

(๘) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

๑) สรุปผลการจัดซื้อ (แบบ สขร. ๑)

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

๓) เกณฑ์มาตรฐานความโปร่งใสและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานของรัฐ ๖ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการให้บริการประชาชน ด้านการบริหารงานของหน่วยงาน ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

๔) งานวิจัยที่ใช้เงินงบประมาณ ประกอบด้วย ก) ชื่อหัวข้อเรื่องงานวิจัย ข) รายชื่อผู้นำทางวิจัย (รวมทั้งปรึกษาและผู้ช่วยทำงานวิจัย) ค) วิธีการจ้างทำงานวิจัย ง) จำนวนเงินตามสัญญาจ้างงานวิจัย จ) ระยะเวลาดำเนินงานวิจัย

๕) ที่สาธารณประโยชน์ ประกอบด้วย ข้อ ๑ ประเภทที่ดินสาธารณประโยชน์ ข้อ ๒ ประเภทเขตควบคุมทางน้ำตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย

๖) รายชื่อ ...

๖) รายชื่อผู้เข้ารับการอบรม

- รายชื่อผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรที่หน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของ หรือเป็นผู้จัดให้มีขึ้น

- หลักสูตรมีลักษณะ

(๑) ใช้เงินงบประมาณของรัฐทั้งหมดหรือบางส่วนในการจัด รวมถึงผู้เข้าเรียนต้องใช้งบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัดมาลงทะเบียน

(๒) จัดเป็นประจำต่อเนื่องเป็นรุ่น ๆ และ

(๓) อาจมีการวัดผลงานหรือแจกวุฒิบัตร

ทั้งนี้ ไม่รวมหลักสูตรที่จัดเฉพาะ เช่น การฝึกอบรมวิธีปฏิบัติงาน การอบรมเพื่อชักชวนความเข้าใจภายในหน่วยงาน เป็นต้น (หลักสูตรที่สามารถนำมาจัดแสดงได้ เช่น นบต. นบก. นบส.)

(๓) ประกาศเชิญชวนทั่วไป ประกาศผลผู้ชนะการจัดซื้อจัดจ้างและสัญญาที่ได้ มีการอนุมัติสั่งซื้อสั่งจ้าง

(๘) รายงานผลการตรวจสอบอาคารตามมาตรา ๓๒ ทวิ แห่ง พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ (อาคารสูง อาคารชุมนุมคน และอาคารตามที่กฎหมายกำหนด)

ข้อมูลข่าวสารที่ได้จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีส่วนที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผยตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ อยู่ด้วย ให้ลบหรือตัดทอนหรือทำโดยประการอื่นใดที่ไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนนั้น

บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดูขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งได้ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ จะวางหลักเกณฑ์เรียกค่าธรรมเนียมในการนั้นก็ทำได้ โดยให้คำนึงถึงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยประกอบด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

คนต่างด้าวจะมีสิทธิตามมาตรานี้เพียงใดให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

๒.๑.๓ มาตรา ๑๑ สิทธิขอข้อมูลข่าวสารนอกจากข้อมูลข่าวสารของราชการที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว หรือที่จัดแสดงไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้แล้ว หรือจัดให้ประชาชนได้ค้นคว้าตามมาตรา ๒๖ แล้ว ถ้าบุคคลใดขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการและคำขอของผู้นั้นระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามควร ให้หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอภายในเวลาอันสมควร เว้นแต่ผู้นั้นขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุอันควร

ข้อมูลข่าวสารของราชการใดมีสภาพที่อาจบอบสลายง่าย หน่วยงานของรัฐจะขอขยายเวลาในการจัดหาให้ หรือจะจัดทำสำเนาให้ในสภาพที่พร้อมจะให้ได้ มิใช่เป็นการต้องไปจัดทำ วิเคราะห์ จำแนก รวบรวม หรือจัดให้มีขึ้นใหม่ เว้นแต่เป็นการแปรสภาพเป็นเอกสารจากข้อมูลข่าวสารที่บันทึกไว้ในระบบการบันทึกภาพหรือเสียง ระบบคอมพิวเตอร์ หรือระบบอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด แต่ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่ากรณีที่มีข้อนี้มิใช่การแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้า และเป็นเรื่องที่จำเป็นเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพสำหรับผู้นั้น หรือเป็นเรื่องที่จะเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ หน่วยงานของรัฐบาลจะจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้ก็ได้

ทั้งนี้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๘ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งผลการดำเนินการให้ประชาชนผู้สอบถามทราบภายใน ๑๕ วัน และมติ ครม. เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ ให้หน่วยงานดำเนินการ ดังนี้ ๑) กรณีประชาชนขอข้อมูลข่าวสาร และหน่วยงานรัฐมีพร้อมอยู่แล้วให้ดำเนินการโดยเร็วภายในวันที่ขอ ๒) ถ้าขอมากไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน ให้แจ้งผู้ขอทราบภายใน ๑๕ วัน และแจ้งกำหนดวันแล้วเสร็จด้วย

มาตรา ๑๒ กรณีที่มีผู้ยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา ๑๑ แม้ว่าข้อมูลข่าวสารที่ขอจะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานส่วนกลางหรือส่วนสาขาของหน่วยงานแห่งอื่น หรือจะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นก็ตาม ให้หน่วยงานของรัฐที่รับคำขอให้คำแนะนำ เพื่อไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นโดยไม่ชักช้า

ถ้าหน่วยงานของรัฐผู้รับคำขอเห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่มีคำขอเป็นข้อมูลข่าวสารที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น และได้ระบุห้ามการเปิดเผยไว้ตามระเบียบที่กำหนดตามมาตรา ๑๖ ให้ส่งคำขอนั้นให้หน่วยงานรัฐผู้จัดทำข้อมูลข่าวสารนั้นพิจารณาเพื่อมีคำสั่งต่อไป (เรื่องลับของหน่วยงานใดหน่วยงานนั้นจะต้องเป็นผู้เปิด)

๒.๑.๔ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๓๓ สิทธิร้องเรียนหน่วยงานของรัฐ กรณีที่หน่วยงานไม่แจ้งผลการพิจารณาคำขอให้ทราบภายในเวลาที่กำหนด หรือแจ้งว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามที่ขอโดยอ้างว่าสูญหาย ทำลายไปแล้ว

๒.๑.๕ มาตรา ๑๗ สิทธิคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับคำขอกระทบสิทธิของผู้ใด ควรแจ้งให้ผู้นั้นทำคำคัดค้านในเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

๒.๑.๖ มาตรา ๑๘ สิทธิอุทธรณ์ เมื่อหน่วยงานของรัฐแจ้งปฏิเสธไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอ ก็อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ต่อไป

๒.๑.๗ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ สิทธิได้รับความคุ้มครองและแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตน หากเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตนไม่ถูกต้อง สามารถขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือลบได้ หากไม่แก้ไขให้ก็มีสิทธิอุทธรณ์ภายในสามสิบวัน

ถ้าบุคคลใดเห็นว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนส่วนใด ไม่ถูกต้องตามที่แท้จริง ให้มีสิทธิยื่นคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐ ที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูลข่าวสารนั้นได้ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาคำขอดังกล่าว และแจ้งให้บุคคลนั้นทราบโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารให้ตรงตามที่มีคำขอ ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่งไม่ยินยอมแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสาร โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ และไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิร้องขอให้หน่วยงานของรัฐหมายเหตุคำขอของตนแนบไว้กับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องได้

๒.๑.๘ มาตรา ๒๖ สิทธิศึกษาค้นคว้าเอกสารประวัติศาสตร์ ข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์เก็บรักษาหรือครบกำหนดเก็บ ให้หน่วยงานส่งไปหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

มาตรา ๒๖ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาหรือมีอายุครบกำหนดตามวรรคสอง นับแต่วันที่เสร็จสิ้นการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารนั้น ให้หน่วยงานของรัฐส่งมอบให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากรหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า

ดังนี้

กำหนดเวลาต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการตามวรรคหนึ่งให้แยกตามประเภท

(๑) ข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา ๑๔ เมื่อครบเจ็ดสิบห้าปี

(๒) ข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา ๑๕ เมื่อครบยี่สิบปี กำหนดเวลาตามวรรคสอง อาจขยายออกไปได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๓) หน่วยงานของรัฐยังจำเป็นต้องเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารของราชการไว้เองเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยโดยต้องจัดเก็บและจัดให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่ตกลงกับหอบจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

(๔) หน่วยงานของรัฐเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น ยังไม่ควรเปิดเผยโดยมีคำสั่งขยายเวลากำกับไว้เป็นการเฉพาะราย คำสั่งการขยายเวลานั้นให้กำหนดระยะเวลาไว้ด้วย แต่จะกำหนดเกินคราวละห้าปีไม่ได้

๒.๒ เจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

๒.๒.๑ รับรองสิทธิได้รู้ หรือได้รับทราบของประชาชน (Right to Know) ภายใต้หลักการ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น”

๑) การปกป้องประโยชน์ส่วนบุคคล

๒) การปกป้องประโยชน์ส่วนสาธารณะ

๒.๒.๒ การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารสำคัญภายใต้หลักการ “ความจำเป็นในการคุ้มครอง” คือ

๑) การคุ้มครองความลับของทางราชการ โดยมีระเบียบกำหนดไว้แน่ชัดว่า ข้อมูลข่าวสารใดจะกำหนดชั้นความลับได้บ้าง

๒) การคุ้มครองประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน เช่น ความลับทางการค้า สูตรผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีการผลิต ฯลฯ

๒.๒.๓ การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ภายใต้หลักการ “ปกปิดเป็นหลัก เปิดเผยเป็นข้อยกเว้น” มิให้มีการละเมิดซึ่งจะกระทบต่อสิทธิผลประโยชน์ส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว (Privacy)

๒.๓ การวางหลักเกณฑ์การเรียกค่าธรรมเนียมในการขอสำเนา หรือ สำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องก็ได้โดยต้องขอความเห็นชอบจาก กขร. ก่อน ทั้งนี้ควรคำนึงถึงผู้มีรายได้น้อย ประกอบด้วย

๒.๓.๑ ประกาศ กขร. ลว. ๗ พ.ค. ๒๕๔๒ ค่าธรรมเนียมการทำสำเนาโดยเครื่องถ่ายเอกสารขนาดกระดาษ A๔ หนึ่งละไม่เกิน ๑ บาท รับรองสำเนาถูกต้องคำรับรองละ ไม่เกิน ๕ บาท

๒.๓.๒ ค่าธรรมเนียมสำเนาสื่อประเภทอื่น ต้องขอความเห็นชอบ กขร. เว้นแต่ไม่เกินต้นทุนที่แท้จริง

ทั้งนี้ บุคคลที่มีอำนาจรับรองและวิธีการรับรองสำเนาถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๓๑ วรรคสอง สำเนาหนังสือตามวรรคหนึ่งให้มีคำรับรองว่า สำเนาถูกต้อง โดยเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องที่ทำสำเนาหนังสือลงลายมือชื่อรับรอง พร้อมทั้งลงชื่อตัวบรรจง ตำแหน่ง และวันเดือนปีที่รับรอง ไว้ที่ขอบล่างของหนังสือ

๒.๔ กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องเปิดเผยหรืออาจไม่เปิดเผย (ยกเว้นเฉพาะมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕)

๒.๔.๑ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๓ “การปฏิบัติราชการในเรื่องใด ๆ โดยปกติให้ถือว่าเป็นเรื่องเปิดเผย เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของประเทศ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล จึงให้กำหนดเป็นความลับได้เท่าที่จำเป็น”

๒.๔.๒ ข้อมูล...

๒.๔.๒ ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย (มาตรา ๑๔) คือ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

๒.๔.๓ ข้อมูลข่าวสารที่อาจไม่ต้องเปิดเผย (มาตรา ๑๕) เป็นข้อมูลที่ต้องใช้ดุลพินิจก่อนที่มีคำสั่ง โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานรัฐ ประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์ของเอกชน ประกอบกัน ดังนี้

๑) กระทบความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

๒) ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ

๓) เป็นความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงาน

๔) เป็นอันตรายต่อชีวิต หรือความปลอดภัยบุคคล

๕) รายงานทางการแพทย์ หรือข้อมูลส่วนบุคคลที่การเปิดเผยอาจเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลเกินสมควร

ทั้งนี้ ผู้มีอำนาจให้เปิดเผยต้องเป็นเจ้าหน้าที่ครอบครอง/ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้น ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความใน พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ “การมีคำสั่งให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๑๕ เป็นการทั่วไปหรือเฉพาะแก่บุคคลใดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐ” ประกอบด้วย ๑) ข้าราชการพลเรือนระดับ ๖ ขึ้นไป และ ๒) พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าขึ้นไป

จบการบรรยาย

หัวข้อการบรรยาย

เรื่อง “หลักการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ”

วิทยากรบรรยายโดยนายเนติรัช พันธ์อัมพร นิติกร สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) เรื่อง “หลักการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ” พร้อมยกตัวอย่างกรณีศึกษาเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เข้าใจข้อมูลมากยิ่งขึ้น

๑. กฎหมายข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ประกอบด้วย

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคล หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๑.๒ พ.ร.บ. ข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖ “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ และ “บุคคล” หมายความว่า บุคคลธรรมดา

๑.๓ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๔ “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น ฐานะการเงิน การศึกษา ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม ประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือ **สิ่งบอกลักษณะอื่น**ที่ทำให้รู้ตัวผู้那人ได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคน หรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

มาตรา ๒๑ “บุคคล” หมายความว่า บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย และบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย (ไม่คุ้มครองนิติบุคคลและบุคคลต่างด้าวที่อยู่นอกประเทศไทย)

๒. การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๓ แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ จัดให้มีระบบข้อมูลส่วนบุคคลเท่าที่เกี่ยวข้อง/จำเป็น และยกเลิกเมื่อหมดความจำเป็น

๒.๒ เก็บข้อมูลจากเจ้าของข้อมูล

๒.๓ จัดพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา และตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอเกี่ยวกับสิ่งดังต่อไปนี้

(๑. ประเภทของบุคคลที่มีการเก็บข้อมูลไว้ ๒. ประเภทของระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ๓. ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ ๔. วิธีการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของเจ้าของข้อมูล ๕. วิธีการขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล และ ๖. แหล่งที่มาของข้อมูล)

๒.๔ แก้ไขให้ถูกต้องเสมอ

๒.๕ จัดระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อไม่ให้นำไปใช้อย่างไม่เหมาะสม

๓. ข้อยกเว้นให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๔ แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ

๓.๑ ต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่

๓.๒ การใช้ข้อมูลตามปกติ

๓.๓ ต่อหน่วยงานที่ทำงานด้านแผน/สถิติ

๓.๔ ต่อหอจดหมายเหตุฯ เพื่อการตรวจสอบคุณค่า

๓.๕ การใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

๓.๖ ต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

๓.๗ ต่อศาล และเจ้าหน้าที่หน่วยงาน/บุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย

๓.๘ กรณีจำเป็นเพื่อป้องกัน/ระงับอันตรายต่อชีวิต/สุขภาพ

๔. สิทธิได้รับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๕

๔.๑ สิทธิในการขอตรวจดู หรือได้รับสำเนา

๔.๒ สิทธิในการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารของตน

๔.๓ สิทธิในการอุทธรณ์ กรณีหน่วยงานไม่ลบหรือเปลี่ยนแปลงตามคำขอ (ภายใน ๓๐ วัน)

๕. การเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลจะชอบด้วยกฎหมาย เมื่อทำตามหลักการหนึ่งหลักการใด

๕.๑ ได้รับความยินยอม

๕.๑.๑ ต้องแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

๕.๑.๒ ต้องแยกส่วน ใช้ภาษาที่อ่านง่ายและไม่เป็นการหลอกลวง

๕.๑.๓ ต้องได้รับความยินยอมก่อนหรือขณะเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล

๕.๑.๔ ต้องทำโดยชัดเจน เป็นหนังสือ หรือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

๕.๑.๕ ความเป็นอิสระในการให้ความยินยอม

๕.๑.๖ ถอนความยินยอมเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ มีข้อจำกัดสิทธิ

๕.๒ การจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุ เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหรือสถิติ

๕.๓ ป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล

๕.๔ จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามสัญญา

๕.๕ จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจอธิปไตย

๕.๖ จำเป็นเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น

๕.๗ การปฏิบัติตามกฎหมาย

๖. การเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน

๖.๑ ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้ง

๖.๒ ป้องกัน หรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล ซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมได้

๖.๓ การดำเนินกิจกรรมโดยชอบด้วยกฎหมาย ที่มีการคุ้มครองที่เหมาะสมของมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร

๖.๔ ข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะด้วยความยินยอมโดยชัดแจ้งของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

๖.๕ จำเป็นเพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย

๖.๖ จำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมาย เฉพาะที่เกี่ยวข้อง

๑) เวชศาสตร์ป้องกัน หรืออาชีวเวชศาสตร์

๒) การประเมินความสามารถในการทำงานของลูกจ้าง

๓) การวินิจฉัยโรคทางการแพทย์

๔) การให้บริการด้านสุขภาพ หรือด้านสังคม

๕) การรักษาทางการแพทย์ การจัดการด้านสุขภาพ หรือระบบการให้บริการด้านสังคม สังเคราะห์ ประโยชน์สาธารณะด้านการสาธารณสุข

๖) การคุ้มครองแรงงาน การประกันสังคม หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้มีสิทธิตามกฎหมาย การคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ หรือการคุ้มครองทางสังคม

๗) การศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ หรือประโยชน์สาธารณะอื่น ประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ

๗. การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล

๗.๑ เก็บรวบรวมได้เท่าที่จำเป็นภายใต้วัตถุประสงค์อันชอบด้วยกฎหมาย

๗.๒ ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบก่อน หรือขณะเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ถึงรายละเอียด ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม

๒) กรณีเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายหรือสัญญา

- ๓) ข้อมูลส่วนบุคคลที่จะมีการเก็บรวบรวมและระยะเวลาในการเก็บรวบรวม
- ๔) ประเภทของบุคคล หรือหน่วยงาน ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมอาจถูกเปิดเผย
- ๕) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อ
- ๖) สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

๘. การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจากแหล่งอื่น ห้ามเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่จากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยตรง เว้นแต่

๘.๑ ได้แจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เก็บรวบรวมและได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

๘.๒ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอม

๙. การใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

๙.๑ ห้ามใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอม เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอม

๙.๒ บุคคล หรือนิติบุคคลที่ได้รับข้อมูลส่วนบุคคลจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องไม่ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์อื่น

๙.๓ การใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอม ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องบันทึกการใช้ หรือเปิดเผยนั้นไว้

๑๐. สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

๑๐.๑ สิทธิได้รับการแจ้งให้ทราบ

๑๐.๒ สิทธิขอให้โอนข้อมูลส่วนบุคคล

๑๐.๓ สิทธิขอให้ลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้

๑๐.๔ สิทธิขอให้แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล

๑๐.๕ สิทธิขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล

๑๐.๖ สิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวมใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

๑๐.๗ สิทธิขอให้ระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล

จบการบรรยาย
